

Történelem és segédtudományai

A **történettudomány** az emberi történelemmel foglalkozó tudomány.

(„A történelem a múltbeli események összessége. A megvalósult emberi történet leírását a történetírók művelik.)

A történettudomány az emberi történelem rendszerbefoglalásával foglalkozó tudomány: az emberiség múltjának tudományos ismerete.

(A modern történettudomány a 19. században született.)

Történeti forrás: mindazokat a leleteket, amelyek az elmúlt korokból megőrződtek számunkra és hozzásegítenek bennünket a történelem megismeréséhez történeti forrásnak nevezzük. Fennmaradásuk történhetett akár a véletlen műveként, akár az ember tudatos megőrző tevékenysége révén.

A történeti források csoportosítása:

Jellegük szerint:

- írott források(*krónikák, törvények, évkönyvek stb.*)
- íratlan, szellemi források
- tárgyi források

Forrásérték szerint:

- Primer (elsődleges) – egykorú források, azaz a saját korában feljegyzett vagy az esemény szemtanúja által készített beszámoló
- Szekunder (másodlagos) – forrás alapján készült feldolgozás, azaz a tárgyalt korszaknál később keletkezett vagy az eseményről áttételes értesülések alapján írt beszámoló
- Tercier (harmadlagos) – lexikon, enciklopédia

Az első ismert történetíró a görög Hérodotosz volt a Kr. e. 5. században. („A történetírás atyja.”)

A történelmi események időben és térben zajlanak.

Az időszámítás történetével **a kronológia** foglalkozik, amely **korszakokra osztja a történelmet:**

- őskor
- ókor
- középkor
- újkor

A **topográfia** a térbeni jelenségeket és eseményeket ábrázolja főleg térképek segítségével.

A **történelmi megismerést** segítik elő a

- **rokontudományok** (régészet, embertan, őslénytan)
- **társtudományok** (Pl.: címertan, származástan, oklevéltan).

Régészet/archeológia: régi korok kultúráit tanulmányozza különböző tárgyi leletek alapján, ásatásokkal hozza felszínre a maradványokat

Földtan/geológia: meghatározza a leleteket tartalmazó rétegek korát

Embertan/antropológia: az ember származásával, alaktani sajátosságaival és azok földrajzi variálódásával foglalkozó tudomány

Őslénytan/paleontológia: a földtörténeti múlt élővilágát kutató tudomány (pl. állatsontok azonosításával feltárja, hogy mit ettek, mire vadásztak az egykori emberek)

Néprajz/etnográfia: tárgyi emlékek értelmezéséhez ad segítséget azzal, hogy az egykori eszközöket összeveti a mai néprajzi anyaggal, de az íratlan szellemi hagyományokkal (pl. szokás) is foglalkozik

Egyéb történelmi segédtudományok a következők:

1. Kronológia = az időszámítás tudománya
2. Történelmi földrajz = a történelmi helyszínek tudománya
3. Heraldika = a címereket vizsgáló tudomány
4. Vexilológia = a zászlókat kutató tudomány
5. Numizmatika = a pénztörténettel foglalkozó tudomány
6. Inszigniológia = a méltóságjelvények tudománya
7. Felirattan = epigráfia
8. Oklevéltan = diplomatika
9. Szfragisztika = pecséttan

Íratlan, szellemi források kutatása:

- Irodalomtudomány
- Néprajz
- Történettudomány